

Miljøvernminister Jairam Ramesh møtte nylig demonstranter som protesterte mot å tillate en genmodifisert aubergine.

FOTO: AJIT SOLANKI, AP

Utsetter genmodifisert aubergine

Indiske myndigheter utsetter kommersiell produksjon av genmodifisert aubergine. Auberginer lå an til å bli den første genmodifiserte matvaren i India, etter at selskapet Mahyco fikk grønt lys for kommersiell produksjon i fjor høst. Nå har myndighetene slått kontra.

– Det er min plikt å være forsiktig, ta forholdsregler og være prinsippfast med hensyn til å tillate produksjon, sier Indias miljøvernminister **Jairam Ramesh**.

Frukten er modifisert med et gen som er giftig for pesten som årlig ødelegger avlinger over hele landet, og ministeren mener det ikke er vitenskapelig bevist at auberginen er trygg nok for kommersiell produksjon. Den eneste planten som er tillatt genmodifisert i India, er bomull. (NTB-DPA-Reuters)

Ord for dagen

Provisorisk anordning. En lovregel vedtatt av Regjeringen uten at den er behandlet i Stortinget. Regjeringen kan, ifølge Grunnloven, gjøre dette når Stortinget ikke er samlet. Regelen må angå «Handel, Told, Næringsveie og Politi».

Brannsikring forsinker graviditet

Når kvinner tar opp for mye av såkalte bromerte flammehemmere, tar det lengre tid for dem å bli gravide, viser amerikansk forskning. Det er første gang forskere har sett denne sammenhengen, skriver forskning.no. Bromerte flammehemmere er kjemiske forbindelser som brukes i elektronisk utstyr som TV og datamaskiner, hvor de reduserer risikoen for brann. Disse stoffene siver imidlertid ut i luften og kan pustes inn av mennesker eller tas i opp naturen. Stoffene er forbudt i alle nye elektronikkprodukter i Norge.

Husket han å ta pillen?

Ville du stole på at mannen tok en prevensjonspille? 380 personer i det nordøstre England er spurt om p-piller for menn, melder Science Daily. Funnene i undersøkelsen utført av Universitetet i Teesside viser at menn ønsker pillen velkommen mens kvinner tviler på at menn vil passe på å ta den hver dag slik at svangerskap kan unngås.

– De farmasøytiske selskapene burde forsøke å utvikle løsninger med en månedlig sprøyte eller eller et implantat som kan vare flere år, sier **Judith Eberhardt**, som har ledet undersøkelsen.

Unge uføre.

– Vi blir stadig mer uglesett. Det er vondt.

De faller utenfor arbeidslivet før voksenlivet har begynt. Antallet vokser sterkt. Hvorfor?

THOMAS BOE HORNBERG
STEIN J. BJØRGE (foto)

– Jeg jobbet i barnehage før jeg ble innlagt på sykehuset sist. Da bestyreren i barnehagen forsto at jeg var manisk depressiv, ble jeg kastet ut med beskjed om at sånne som deg kan ikke jobbe med barn, sier Marthe Løkken (28).

Som 15-åring var hun til psykiatrisk behandling først gang. Som 22-åring fikk hun diagnosen bipolar lidelse. Selv ønsker hun å bruke den gamle betegnelsen manisk depressiv. I fjor fikk hun innvilget tidsbegrenset uførestønad.

Marthe Løkken er en av 11 567 unge uføre i Norge. Siden 1993 er andelen unge i hvert årskull som blir uføre, tredoblet. Ferske tall fra Nav viser at det i fjor var over 700 nye som tok plass i den gruppen Høyres Torbjørn Røe Isaksen i forrige uke beskrev som en ny underklasse i det norske samfunnet.

Den kraftige veksten bekymrer også Regjeringen. I valgkampen i fjor sa daværende arbeids- og inkluderingsminister Dag Terje Andersen at veksten av unge uføre er «det klart mest bekymringsfulle» når det gjelder utviklingen i antall trygdede i Norge.

Marthe Løkken føler den mer intense oppmerksomheten – fra mediene, politikere og folk rundt henne – på kroppen.

– Det var spesielt tungt før stortingsvalget i fjor. Da ble vi som er unge og uføre, mistenkliggjort og uglesett. Det er vondt, og det skjer mer nå enn før, sier Løkken.

– Det synes jo ikke på meg når jeg er syk. Da glemmer jeg meg hjemme eller er innlagt på sykehus. Når det ikke synes utenpå at du er syk, er det veldig lett å si: Skjerp deg! fortsetter hun.

Psykisk sykdom. Du kan ikke se at Marthe Løkken er syk. Slik er det for de fleste unge uføre. Blant de unge er det ikke demografi, men psykiatri som skjuler seg bak veksten i antall uføre. I alle aldersgrupper har antallet uføre vokst de siste tiårene. Men i befolkningen over 30 år har antallet uføre i hovedsak vokst det siste tiåret som følge av at befolkningen er blitt eldre. Det er

ikke tilfellet med de unge. Siden 2000 har antall unge uføre vokst med over 40 prosent, langt mer enn størrelsen på årskullene skulle tilsi.

I hovedsak er det unge med tunge, psykiske lidelser som i større grad uføretrygdes i dag sammenlignet med for tyve år siden. Andelen som mottar uføreytelser med diagnosen schizofreni, paranoia og dype utviklingsforstyrrelser, ble nesten tidoblet fra 1993 til 2006. Det samme gjelder unge uføre med diagnosen adferds- og personlighetsforstyrrelser. 6 av 10 unge uføre har en psykiatrisk diagnose.

Flere får diagnose. Skyldes veksten at det er flere unge som blir psykisk syke? Eller flere som med lettere hjerte «lever på trygd»?

Dette er spørsmål som besvares i den nye Econ Pöyry-rapporten «Hvorfor blir det flere unge uføre?». Analysen er den så langt bredeste gjennomgangen av hva som kan ligge bak den sterke veksten i unge uføre.

Rapporten sammenfatter eksisterende forskning, kombinert med nye statistiske analyser og intervjuer med nøkkelpersoner i helsevesenet og Nav. Endringer i arbeidslivet og flere, hyppigere og tidligere diagnoser er de to viktigste forklaringene på veksten i unge uføre ifølge rapporten.

De unge er ikke blitt sykere, men flere syke får diagnoser, hjelp og status som uføre.

– Vi finner ikke grunnlag for at flere er blitt psykisk syke, men det er ingen tvil om at flere syke oppdages. Nye diagnoser har oppstått. I flere tilfeller stilles det diagnoser tidligere i et sykdomsløp enn før, og det er tegn på at man konkluderer med en bestemt diagnose oftere nå enn før, sier Helene Berg, prosjektleder for Econ-rapporten.

Før 1990 ble for eksempel ikke diagnosen AD/HD brukt i Norge. I dag er det den vanligste årsaken til uførhet for dem med adferds- og personlighetsforstyrrelser.

Jobber borte. Rapporten peker også på økte krav til sosiale ferdigheter i arbeidslivet som en avgjørende forklaring på uførevæksten.

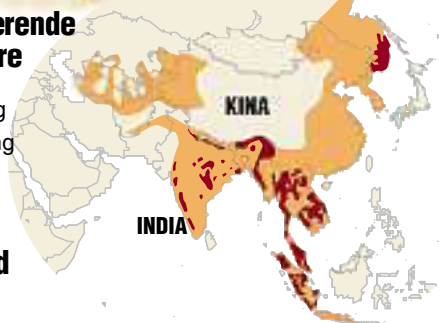
Utrydningstruede tigre

Antallet tigre i verden er gått ned fra 100 000 til 3600 i løpet av det siste århundret

Historisk og nåværende spredning av tigre

- Dagens spredning
- Historisk spredning

Spredningen er 7% av det den var

Synkende bestand

Antall tigre

